

علوم اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه گار

هر آيت برنجي کوني نشر اولنور

مؤسسلي :

احمد شبيب ، رضا نونوري ، محمد جابري

مندرجات :

عوامل اجتماعيه : احمد شبيب — قابليت اجتماعيه : بديع
نوري . — حكومت و حريت حقنده سينسرك فلسفه سي : رضا
توفيق . — زده تادييات : فائق زهت — فوق العاده بودجه :
احمد مختار . — فرانسه اختلال كبرى : احمد شبيب . —
نشریات و وقایع اقتصادیه : محمد جاوید . — بيك سكر يوزالتمش
ايكي منه سي استقراضك مقاوله نامه سي .

مدیر و صاحب امتیازی :

محمد جابري

امور اداره و تحريره : نور عثمانیه جواریده طين اداره خانه سي

نسخه سي : ۱۰ غروش

استانبول

باب عالی جاده سنده هلال - طبعه سي ، نومرد ۶۶

مکارت و عربیت حقیده

سینک فلسفی

قنون اجتماعیه بوکونکی حیثیت علمییه احراز ایتزدن اول ، حکمت
سیاسیه حقنده مکتسبات فکریه من ، اگری طوغری ، درمه چاتمه بعض
معلومات سطحیه دن عبارت کی ایدی . جمعیات بشریه نک وقوعات
حیاتیه سنه متعلق مسائلک ملاحظه سنده متفکرلر ، اسکی فلسفوفلرک
وبالحاصله ازسطونک افکارینه اتباع ایدرلر ودور تجربی دن اول ، همان
همان فضولی اوله رق قبول ایدلش بولونان بعض احکام نظریه یه ، ویاخود
(بزر جهن) [۱] ودها یلم هانکی (وزیر حکیم) ک بر قول مجردینه
استناد ایدرک حکم ویریرلردی .

واقعا ترقیات فکریه وادیسنده عقل انسانینه رهبر اولمق اوزره
بعض داهیلر ظهور ایتش ایدیسده حادثات اجتماعیه نک حقیقتاً فی برصورتده
تبعی ایچین لایه اولان (اصول تجربیه Méthode expérimentale)
هنوز حقیله کشف و تعیین اولنه مامش بولوندوغندن کچمش زمانلرده
وقوعات بشریه دائر یازلش اولان آثار حکیمانه ، بعض حقایق
عمومییه یی ناطق اولمقله برابر ، دستور شکلنه افراغ ایدلش برچوق

[۱] بواسم نوشروان عادلک وزیر حکیمی اولان ذاتک آدیدر ؛ حتی بویوک
کونش معناسنه کلن (بزرک مهر) ک معربی اولماسنه یاقیلرسه عربلر عندنده معتبر
اولش بولوندوغنه حکم ایتک لازم کله جک . اسکندر کیره نسبت ارسطونه ایده ،
نوشیروانه نسبت بوذاتده اودر . همنه تاریخیه بوله کوستریور . (نسج الملوک
فی سیاسه الملوک) کبی برچوق اسکی کتابلرده اسمی چکر . اثری موجود دکلسده
سوزلری حکمت سیاسیه ده دستور کبی تلقی ایدیلیرمش . قدماده امثالی نادر دکلدر .

حاجات سقیمه یی ده حاوی بولونوردی . بناءً علیه زمانزجه ارتق آثار عتیقه دن معدود اولمالری لازمکن بومدوناته برفن کتابی نظریله باقیله مز؛ اونلر بر خلیطه حقیقت و خطیئاتدر . [۱]

هر خصوصده اولدونگی کبی علمده دخی حصول ترقی برچوق شروطه، برچوق تکملات صناعیه ومدنییه حتی برطاقم مناسبات اجتماعیه نابعدر. بوجهت اونودولمازسه، هم علوم اجتماعیه نکی نیچین علوم سائردهن پک صوکره کندینی طوبیایوب تعین ایده بیلدیکی آکلاشیلیر، همده حکمای سابقه ناک نهدن دولایی بعض باطل فرضیه لری برر دستور حقیقت کبی تلقی ایتمکدن قورتوله ماش اولدقلری ایضاح ایدیه بیلیر .

تدقیقات علمیه ده فلسفه ناک ساحه نظرینی توسیع ایدنشی، غیرمتجانس کورونن حادثات مختلفه یی عینی سیاق نظرله ملاحظه و قیاساً تتبع ایلمک اصولیدر . یکنظرده بربرینه بکزه من کبی کورونن انواع حادثات بویله (بالاحاطه) تتبع ایدازسه اونلرک اساساً حقیقت مشترکسنی تشکیل ایدن (جمله احکام) کشف اولونه ماز . بو حقایق عمومی کشف اولونه مازسه امور جزیه ناک ماوراسنده بولونان (زمین فلسفی) یه کیریله ماش دیمکدر . [۲]

[۱] زمانه نسبتله ارسطویی استثنای ایدرسه ک قدماده یالکز ابن خلدونی بر درجه یه قدر معتبر طوته بیلیرز . عالم اسلامک بحق مدار افتخاری اولان بو حکیم، اگر دهاسی نسبتنده وساطه مظهر اولوبده وقفات بشریه یی تتبع امر مهمنده مشاهدات ایله قناعت ایتمه ماش اولسه پدی - بوکونکی معنای اصطلاحیسی ایله - سوسیولوژی علمک مؤسس اولوردی . مع مافیه اوعصرلره خاص اولان عمومی، اصولی و ضروری خطالردن صرف نظر اولونورسه بو آدمک، برطرفدن جزئیات حوادنده نفوذ نظرینه، دیگر طرفندن کلیات امورده احاطه فلسفیه سنه تحسین خوان اوایمق ممکن دکلدرد .

[۲] مجموعه اقتصادیه ناک اوچنچی و دردچی نسخه لرنده تصنیف علومه هاند بر مقاله وار. بو خصوصه دائر اوراده تفصیلات کافیه واردر .

سوسیولوژی علمك ترقی و تکمینه یارديم ايدين احسوال و وقوعات
 على الاطلاق علمه اودرجه بيكانه شيلدرركه ، انسان اولرى تتبع و تفحص
 اينمجه حيرتده قالير. مثلاً برنجى ناپوليونك حرص جهانكيرانهسى و موفقيات
 حربهسى ، اوروپاده موازنه دولهك قطعياً تأسيسى موجب اولمش ،
 و مستملكات پولتيقه سینه دهها صريح ، دهها واضح برصورت و يرمشدى .
 اوروپاده يكديكركينك اراضيسنه مجاوز ايتمكدن ايسه قطعات سائرده
 مستملكلر اينمكده فائده و سهولت كورمش اولان دول متدنهك بووضع
 مخصوصى (جغرافيا جمعيات عليهسى) نه بيوك براهيت ، حتى بوستون
 بشقه برحيث بخش اينلشدى . بوكى (جمعيات علمه) نك سياحتلى
 نه درجه تشويق و تشجيع ايتديكى ده معلومدر . بويه بر مقصدك تماميله حصولى
 ايجين لازم اولان شروطك كافى دوشونولهرك اجرا ايديلن (فنى سياحتلرك)
 علم انسان ، اتوغرافى ، تجارت ، حتى طوبوغرافيا و سوق الجيش نقطه
 نظرندن نه درجه نافع معلومات احضار ايلديكى ده نتايجيله ثابت و مبرهندر .
 كرك مملكت ضبط ايتك ، كرك نشر دين ايتك ، كرك منطقه تجارى
 توسيع ايتك ايجين اولسون ، واقع اولان بوتشباتدن علوم ، هله
 علوم اجتماعيه زياده سييله مستفيد اولدى . سلسله تكاملك همان
 هر صفحه سنى عرض ايدن بر چوق قبائل وحشيه واقوام بدويه يي يقيندن
 كوروب احوال و عاداتى ، افكار و اعتقاداتى حكومت و مؤسساتى
 همان عيني زمانده تدقيق و تفحص ايدوب بونلرى قياساً ملاحظه ايتك
 ميسر اولدى . فنون اجتماعيه و حكمت سياسيه به بو سياحتلرده
 بو مناسبتلردن زياده هيچ برشى خدمت ايتمه مشدر ، دنيله بيلير .
 وجودندن بيله خبردار اوله مديتمز بر چوق اقوامك اداره جه ، اخلاق
 و عاداتجه ، حاصلى — ترقيه مستعد ، ذى حيات بركنله اجتماعيه اولقى

اعتباریله — حیثیت مدنیہ جه درجات متفاوتہ اوزرہ بولونقلرنی تدقیق ایتک وصفحات تکامل نقطۂ نظرندن هر درجہ تک بعض احوال روحیہ ، بعض شروط طبیعیہ و بعض ایجابات اجتماعیہ و بر طاقم ضرورات حیاتیہ ایله صبی صبیقہ علاقه دار اولدوغنی تحقیق ایتک ، انجق او مناسبات تجاریہ و مدنیہ سایہ سنده ممکن اولایلمشدر . زیرا مراتب تکاملک هان هر درجہ سینه مثال اوله ییله جک بر چوق (جماعات متشکلہ) نی قیاساً و سلسلۂ تبع ایتدیجک ، علی العموم اشکال اداره و صور حکومتک استعداد ملته متناسب اولدوغنی و بالطبع اوله اولماسی لازمکله جکی یقین ایتک هان همان ممتنعده دیه بیلیم . بناءً علیہ انسانہ و انسانغه منسوب اولان هر شئیک ، هر مؤسسہ تک اضافی اولدوغنی تعقل و یقین ایتک خصوصنده احوال اقوامی مقایسہ ایتمه تک فوائدی چوقدر و بویله بر اساسہ مستند اولان سوسیولوژینک حکمت سیاسیہ پک بویوک خدمتی اولمشدر . انجق اوسایه ده شو حقیقت آکلاشلشدرک ، هیچ برملکتک هیچ بر ملتک حکومتی شکل و ماهیت اعتباریله بر صورت مطلقده (مکمل بر نمونہ اداره) کبی قبول اولونه ماز . حکومتک اک ایسی ملنک فطرت اصلیه سینه و درجہ تکاملنه متوافق اولاندی .

اشکال حکومتک نسبی اولدوغنی بیلکده وجدان و افکار بشر اوزرینه غایت مهم بر تأثیر دخی واردی . بو حقیقتی تسلیم ایدنلر حکومتہ — هر نه شکلده اولورسه اولسون ! — قدسیت اسناد ایده منزلت والی یوم القیام اوشکل و ماهیت اوزرہ باقی قاله جغه قانع اوله میه جقلری کبی راضی ده اوله مازلر . بناءً علیہ حقیقت تکاملی قولایلقله ادراک و تعقله پک مستعد بولونورلر . بو استعداد ایسه انسانلر ایچون مهم مهم تشبثاتی موجب وتبدلات ترقی پرورانه نی جالب بر میل وجدانی درک بو مباحتده قیمتی

قطماً انکار و نتایج تأیراتی اِمال ایدہ میز.

ایستہ عصر مزك اك بويوك فيلسوفى اولان (هر برت سپنسر) یوقاریده عرض ایتیش اولدوغم شروطه رعایتله اقوام و ملل مختلفه نك طرز اداره لرینی، حکومتلرینی، مؤسسه لرینی تبیع ایتیش و فنون اجتماعیه نك - شیدیکي معنای اصطلاحیسی ایله - بر (علم) اولمسنه هر کسدن زیاده همت ایشدر .

حربت شخصیه نك اک متین، اک حیثیتی مدافعی اولان بو محترم فیلسوف، حکومتك منشای و وظائفی حقنده اک طوغرو بیلدیکمز نظریاتك مؤسسیدر. شیدی شومسائل فامضه حقنده بو حکیمک فلسفه سنی - ینه مختصر اولاق اوزره - عرض ایدہ جکم .

برجاعتده (حکومت) دیدیکمز هیئت ناظمه و ممتازه زده دن طوغمش ونه سبله وجود بولوب شو بیلدیکمز حاله کیشدر ؟ ... حکومتك ماهیت ذاتیه سی نهدر ؟ ... وظائف معینه سی نهدر ؟ ... حقوقی وارمی ؟ ... یوقی ؟ ... افراد امت اوزرنده اجرا ایتدیکي نفوذ و صلاحیتیه بر حد معقول تصور اولونه بیلیرمی ؟ ... اولوندوغی تقدیرده بالفعیل بوحد تعیین ایدیه بیلیرمی ؟ ... الخ ...

بومهم مسئله لردن - هیچ اولمزسه - بعضاری حقنده حکمای سابقه سوز سوبله مش دکلردر . علی الخصوص (اصول اوزره) آثار فلسفیه وجوده کتیرمش اولان اعظم حکمانك اک مشهوری آرسطو، بللی باشلی برهم کتاب یازمش و موضوعی حکمت سیاسیه به حصر ایشدر . بو اترك اهمیت تاریخیه سی شه سز پک بویو کدر ؟ فقط - اولجه تعریف ایتیش اولدوغم سیلردن دولابی - احکام اصلیه Principe اعتباریه پک چوق خطیاتی حاویدر ؛ حالوکه بو صوک عصره کلنجیه قدر متفکرین سیاستک

همان جمله‌سی آرسطونک افکارینه اتباع مجبوریتدن قور توله میوردی : هر کس ، حکومتی ، لزوم عدالتدن طوغمش بر مؤسسه اجتماعیه اولقی اوزره قبول ایدیوردی .

بوکون حکمت سیاسیده آرسطونک کتابی [۱] دستورالعمل اوله ماز . سپنسرک بو بابده کی بیاناتی صریح و واضحدر .

بو فیلسوف اولاً ، (حکومتک ماهیتی) مسئله‌سنی تدقیق ایله ایشه باشلیور ؛ و (ماهیات اشیا تبدل ایتمز) قضیه‌سیله بر دستور شکنجه افراغ ایدلش اولان اعتقاد معروفی چور و تمک اوزره بعض ملاحظات متقدمه بیان ایدیور .

سپنسرک ، بسط مسائله ، کندینه مخصوص بر کیدیشی واردر : همه حال بر مقدمه ایله باشلار . اساس مسئله ایله ذره قدر علاقه‌سی یوقش کی کورونن حتی بو سبوتون بشقه بر ساحة حوادث تشکیل ایدن جزئیات اموری نظر دفته آله رق اونلردن درین و کنیش مغالر چیقاریر ؛ صوکره یواش یواش تعمیم و تجرید و ادیلرینه قویولوب یوکسه له یوکسه له بر حقیقت کلیه پیوسته اولور ، واونی بر دستور شکننده واضحاً بیان ایدر . ده صوکره ده او کلیاتدن رجوع واجزای مشغله‌سنه انتقال ایدرک او حقایقک درجه احاطه‌سنی تدقیق ایلر .

[۱] بو کتاب ؛ (پولیتیکی) نامیه مشهوردر . آرسطونک آثار سازه‌سی کی بوده ایکنجی الدن ترجمه ایدیلرک عالم اسلامه انتقال ایشدر . بزده (علم سیاست المدینه) عنوانله نه قدر کتاب یازلمشه جمله سنک اساسی آرسطونک (پولیتیکی) یدر . ذاتاً عنوانی ده عیناً ترجمه ایدلشدر . (پولیتیکی) (مدینه‌یه متعلق) دیکدر . افلاطونک فایث خیالپرستانه بر صورتده یازمش اولدوخی . (ره‌پولیتیکی) نام اثر مشهوری ده (کتاب السیاسه) عنوانله عربجه به ترجمه ونقل اولونمشدر . هوچا (Houtsma) ، قاموس اصطلاحاننده بوکا دائر بعض تفصیلات ایله مترجمنک حیانه متعلق ویریور .

پسینولویژینسندە ، بیولویژینسندە هپ بو وادی نی تعقیب ایتشدەر ؛
(ماهیت حکومت) مسئله سنده دخی ملاحظاتی بو زمین اوزره
پوروتشدەر .

هر حکومتی ماهیتاً عینی شی ظن ایدن آرسطونک بو خطاسنی ابراز
ورد ایتک ایچون :

(تکامل عمومی حقنده کی تبعاً تمز ایله ارتق کرکی کی اوکرندک که
طبیعت اشیا ظن اولوندوغی کی لایتغیر دگیش !)

جمله سیله سوزره باشلایور . بو دعواسنی تحکیم صندونده کانه حوادثدن
مثال کتریور . بونلرک بر قاجنی ذکر ایدیم ؛ غایت شایان دقتدر ؛ بوقدر
مختلف حادثادن فصل اولوبده عینی حقیقی استخراج ایلدیکنی و ذهنتک ،
جزئیاتی احاطه و کلیاتی استنتاج معرفتده نه کنیش ونه یوکساک طبقات
فکریده جولان ایده بیلدیکنی کورورز .

۱ : بر مضی بولوط ایله تماماً متشکل بر کره آرسندە صوکه درجه ده
بارز بر بشقهلق واردر : حالبوکه غایت انیری واولدقچه متجانس بر غاز
کومه سنک کردض کی بر کتله غیر متجانسه و متصابیه تحول ایتمش اولدینی
معلومدر .

۲ : اولدینی یرده قیلمدایمه رقی یا شایان (پولیپ Polype) بر مدت
صوکره پارچه لانیور و عر پارچه سی بر (مدهوز Méduse) اولوب
سربسته یوزمکه باشلار . بناء علیه ایلک دوره حیاتنده کی حالی ایله
صوکره کی استحالاتی نظر دفته آلیرسه طبیعتاً یوسبتون بشقه حیوانلردر
دیه حکم ایتک اقتضا ایدر .

۳ : سیوری سینک ، عروس حالنده ایکن صوایچنده ، حیوان کامل
اولدندن صوکره هواده اصرار حیات ایدر . بوا یکی صورتی یکدیگریسه

بکزتک قابل دکلدر .

۴ : صوده یاشایان بغض حویات سفله ، بر مدتجک حرکت و فعالیت ایلله ، حیوانی بر حیات یکیردکدن صوکره بر طاشه یایدشوب قالیر و او آندن اعتباراً طومور جو قنلر پیدا ایدرک بر نبات اولیورر . الخ الخ

ایشته بوتبدلات غریبه‌یی سنسر کرک عوالم فلسفیکه ده و کرک عوالم حیاتیه ده کوستره رک ماهیاتک تبدلنه برر مثال اولیق اوزره عرض ایدیور .

فیلسوفی طانیایانلر (عدالت) نامیلله معروف اولان کتابی اله آتربده (ماهیت حکومت) عنوانیلله جالب دقت اولان بر (باب مخصوص) ده بوکی مقدماته تصادف ایدنجه همه حال شاشیرلر . بو عنوانک محضا سهو طابع اوله رق اورایه انتقال ایتش بولوندرغنه ذاهب اولورلر ؛ و بناءً علیه بوانرک سیاسته دکل بیولوژییه متعلق اولدوغنه همان قناعت کامله حاصل ایدرلر . فقط اولیلله دکلدر . بوتون بومشاللر ایلله مقدمات ترتیب ایتک ، آرسطونک ، طبیعت اشیا حقنده کی اعتقاد فنیسنی رد ایدوب کولکشمش بر خطایی ذهن بشردن قناعت ایتک ایچوندر .

فی الحقیقه بو تفصیلاتی متعاقب ، انکلین فیلسوفی اسکی حکیم یونانییی صراحتاً رد ایدیور ؛ و :

(آرسطو ، انجق کندی زماننده معروف اولان جمعیات بشریه نک احوالی تبع ایتش و بوتبع اتندن (ماهیت حکومت) حقنده بعض افکار عامه استنباط ایتش ؛ بوملاحظات کلیه نک ، حالا بوکون بزه امور سیاستده رهبر اولایلله جک قدر محافظه قیمت ایده بیلش اولسنی قبول ایتک شویله دورسون ، اولیلله ظن ایدرزکه بوکون اوقیتی کلیاً ضایع ایتشدرلر ؛ وارسطویه بوکی مسائله اقتدا ایتدیکمن تقدیرده ضالانه دوشرز .)

دیور . بناءً عليه [معنای صحیحی ایله حکومت ماهیتاً بر در ، انواعی اولاماز] ظن ایدن عظیم بر اکثریتك بوقناعت وجدانیه سنه رغماً سپنسر تكامل کیفیتك حقیقته استناد ایلدرك ، زمان و مكانه نسبتله ماهیت و شكل حكومتك مخول بولوندوغنی ادعا ایدیور . و بو یاكلش فكر لر هب جماعات بشریه یی بالمقایسه تدقیق ایتامكدن نشأت ایتشدرد ؛ دیور . مشهور فیلسوفلردن (هوبس Hbbs) دخی عینی نقطه نظر دن صاتیور . [۱]

(هوبس ، اودرجه مدح ایدیلوب کوکله اوچورولان فیلسوف ، حکومت حقنده مشهور اولان نظریه سنی او یله ساده خیال دن استدلال ایده جکنه ، سلسله اجتماعیة ك الاشاعی قدمه سنده بولونان قبائل وحشیة ك و یا خود ایلک صفحہ مدنییه هنوز کیرمش بعض اقوامك احوال اجتماعی لر یی تبع ایدرك حاضر لشمس اولسه یدی ، معهود نظریه سنی نشر ایتمك دن امتناع ایلردی . وحشیارك ، حقیقت حالده نه اولدوغنی کورمش اولسه یدی ، نظام اجتماعی و اونك فوائد و محسناتی حقنده (الحق تكامل ایتش بر هیئت انسانیه محصول اتندن اولان) افکاری او وحشیله اسناد ایتزدی . و اونو تمآزدی كه اوائلده انسانلرك بر قدرت حاکمیه اتباعی - بالذات کشف ایتش اولمق ظننده بولوندوغنی - سببك تاثیر یله وقوعه کله مشدر .) دیه تعریض ایدیور .

هوبسك باطل فرضیه سی معلومدر . خلاصهً افاده اولونمق لازم کیرسه شو وجهله ایکی جمله ده اختصار ایدیله یلیر :

[۱] هوبس اون بدیجی غصرك اك بوبوك فیلسوفلر ندنر . انكیزدر . تاریخ افکار ده مشهور اولان (قونراسویال = عهد اجتماعی) فرضیه باطله سنی اك اول اورطیه قویان هوبس در ؛ ژان ژاق روسو اوندن اقتباس و نقل ایتشدرد .

حکومت ، زړه دن ظهور ایتشدر ؟ ... انسانلر بدایتده جماعتلر تشکیل ایتشلر ؛ فقط مجتماً یا شامغه مجبور اولان خلق افرادی یکدیگرینک حقوقنه تجاوز ایده کلدکلرندن دولایي ، نهایت ، کونک برنده بر آرایه طوپلانمشلر وایچلرندن بعض کیسهلری ، اداره ایچون ، توکیل و تعیین ایتشلر ؛ بوده طوعی بر معاهده ایله اولش ! . حکومت بویله جه تأسیس اولونمش ! ... و اجرای عدالت مقصدیله (احداث) ایدلش !

ایشته (هوبس) نام انکلیز فیلسوفنک محصول خیالی اولان فرضیه حکومت ماهیه بو (ظن) دن عبارتدرکه اونی مشهور (ژان زاق روصو) شهیر ایتش ایدی .

اولجده عرض ایتش اولدوغم وجهله احوال و مؤسسات بشریه بی اتنوغرافی ساحه سننده لایقیله تبیع ایتش و تکامل سیاسی و اجتماعی نک مختلف صفحات متعاقبه سنی سلسله اقوامده تحقیق ایتلش اولان سپنسر ، بوسبتون بشقه بر نظریه ویرمشددر .

اولا : حکومت عدالت لزومندن دوغماشددر . تغلب ، اونی تولید ایتشددر .

(سوسیولوژی عنک احکام اصلیه سی) نامیله یازمش اولدوغی بیوک اثرده بومباحثه دائر تفصیلات وارسه ده بن اونک خلاصه سنی دیگر بر اثرندن نقل ایده جکم :

انسان برکنه یوزندن تولد ایتشدر و وجدانی ماهیتاً حقسزقلرندن متشکلدر ، دیه مشهور بر سوز واردر . بوسوز ، ایستر دوغرو اولسون ایستر اولماسین ، شوراسی قابل رد وانکار دکلدرکه حکومت ، تغلب و تجاوزدن دوغمشدر . عصرلرجه مدت تامیله صلح ایچنده یاشامش اولان کوچوجوک وابتدائی جماعتلرده ، (حکومت) دیدیکمز مؤسسه یه بکزر

برشی یوقدر . بونلرده ، خلقی تصدیق مقصیدیه وجود بولمش هیچ بر نوع
تشکیلات کورولمز . حیثیتی یالکیز اعتباری اولقی اوزره بعضاً بر هیئت
منازهیه تصادف اولونور . اوده هر قومده هر یرده یوقدر . تجاوززه میال
اولیان و بعض اسباب خصوصیه دن طولانی تجاوزاته دخی معروض
بولونمیان بومستثنای جماعتلرده ، صدق و مخالفت ، ناموشکارلق ، عدالت ،
کر و عولو جناب اودرجه ددرکه بر کیفیت حقننده افکار عمومی نك حکم ویرمی
ایچون ، اختیار مجلسنك غیر منتظم فاصله لرله آره صره اجتماعه دعوت
اولونمی کافیدر . بونك عکسی اوله رق بعض جماعتلرده واردرکه بر محاربه
اشاسنده موقتاً صلاحیت اداریه سی تصدیق و تسلیم اولونان بر (رئیس)
محاربه نك دوامیله موقتی محافظه و ریاستی ادامه ایدر ؛ و بر محاربه ده
موفق اولوبده اقوام مجاوردن تحت اطاعت آلا بیلیرسه موقتی تشید
و تحکیم ایش اولور . فضله اوله رق بر حقیقت دها وارکه بالجله اجناس
بشریه نك عرض ایتدیکی مثال لرله مؤید بولوندوخ ایچون شه دن وارسته در .
قومك رئیس موقتی ایکن ، محارباتك دوامی ایله رئیس دائمی اولان
و موفقیات حریبه سایه سنده پادشاه و شاهنشاه (بوعنوانه شرق
قدیمه چوق تصادف اولونور !) اولقی درجه سینه واران ذات ،
محاربه لرده نه قدر موفق اولورده نه قدر چوق ملتعلری سیندیر یرده
اطاعته مجبور ایدرسه خلق اوزرنده درجه نفوذ و تحکمی اولنمیتده
آرتار . بوحادثاتك مقایسه سی بزه بر بشقه حقیقت ده کشف ایتدیر یورکه
هیچ بر وقت نظر دقتدن دور طوتماملی ن . اوده شیدر : بر جماعتی
اداره ایدن قوت یعنی حکومت خارجه نه درجه تجاوزاتی آرتدیر یرسه
داخلی جمعیتده تعبداتی ده اولنمیتده آرتار . بر ای اردو تشکیل ایتك
ایچون ، مراتب مختلفه ده بولونان عسکرلرک آسارینه نصل اطاعتی نقصا

ایدرسه ، قوتلی بر جماعت محاربه وجوده کتیرمک ایچون ده ، عینی صورته
افراد جماعتک قوه حاکمه یه انقیاد ایتمی لازم کایر . حکومت نه قدر افراد
عسکریه ایسترسه ، نه کبی اموال و اشیا ایسترسه جماعتک اولری ویرمی
ایجاب ایدر .

سېنسرک شوسوزلری اطرافه تجاوز ایله محاربه حاضر لانا بر
جمعیته حسب الضروره وقوعه کن بر حال اجتماعی کوستریورکه بن
اونی ستو آرت میل حقنده کی مقاله سابقه مده تعریف و ایضاح ایتشم .
برملت ، قومشولرینک حقنه رعایت ایتیه جک درجه ده غوغاجی
اولو بجه وضعی ، کندی جمعیتی افراد یخده میلستاریم ترتیبی اوزره
استقطابه مجبور ایدر و مرکزیت اداره تأسس ایلر . خارجه تجاوز ایدن
اقوام ، محاربه موفق اولایلیک ایچون ضروری اولان بو مرکزیت
اداره یوزندن ، داخلده حکومت دخی مستبد اولور . زیرا هر فرد ،
بر حقوق احوال مهمده سربست حرکت ایده بیلجک ایکن بر قوته
بلا اعتراض اطاعته مجبور طوتولدوغندن ، حکومت خالق اوزرنده کی
نفوذنی شدت لندیرمش اولور و ایستدیکنی یاپار .

انکلین حکمای معاصرینک بو خصوصده نه قدر متفق الرأی اولدوغی
کرك ميل و كرك سېنسرکدن نقل ایتدیکم ملاحظات مخصوصه دن آکلا شیلش
در صائیم . کورولویورکه بو فکر لر اراق برر دستور شکنه کیرمش
وزمانزک فلسفه اجتماعیه سنجه احکام اساسیه دن معدود اولغه باشلامشدر .
اراتق سوسیولوژیده هر صنف علما بویله دوشونوبور .

مشهور نه قونومیسترلردن (یوگوت Yves guyot) سېنسرک
بوفلسفه سی علم اقتصاده تطبیق ایتش و کتابک بشنجی بابی تشکیل ایدن
(تکامل اجتماعی) بحثنده بو حقایق برر دستور شکننده تلخیص ایلشدر .

بونلر ، غایت واضح و غایت موجز بر صورت مستحسنه اوزره اوبانك
صوكنده مندرجدر .

دونه دولاشه بومباحنه ، (جمعیت محاربه) مسئله سینه دایانیور .
و حال حربك اخلاق اجتماعی به و معاملات اداریه نه صورتده ونه
درجه لره قدر تاثیر ایستدیکنی کوستریور . دیمك اولیورکه بوتون بومسائل
مهمه نك زمین استنادی — اولکی مقاله مده سویلیدیکم کی — میلیتاریزم
Militarisme و (اندوستریالیزم Industrialisme) دیننه تشکلات
اجتماعیه در . فی الحقیقه سپنسر دخی مسئله یی بو ایکی نقطه نظر دن تدقیق
ایدیور . فکر نجه حربت شخصییه دائره سنك — ایجاباته کوره —
دارالوب کنیشه مه سنده باشلیجه ذیمدخل اولان عوامل ، جماعات بشریه یی
بر برینه ضد ایکی شکله صوقان بو ایکی نوع اداره در . بوتربیانیه باشلیجه
سبب معنوی ده — هر نه وجهله اولورسه اولسون — جماعتك تعدی به
میلی و یا خود کنیدی مدافعه به مجبوری در . کورولویورکه بر جماعت ،
خارجی دشمنلره قارشی تحفظ مجبوریتیه کنیدیسی هر زمان مدافعه به
حاضر بولوندر مق اندیشه سندن فارغ اولامازسه و یا خود بر ملت کنیدیسی
قومشولرندن ده قوتلی کوردوکی ایچون اونلرك حقوقه تعدی
واراضیسنه تجاوز حرصیه ، استیلا جویانه بر املاک اسیری اولمقدن
قور توله مازسه اوملت ، او جماعت همه حال افرادینك حریتی فدا ایتمه
مجبور اولور ؛ چونکه بوکی احوال و ظروفه قارشی مرکزیت اداره دن
بشقه چاره اولمیدیگی کی افراد ملتی بر تربیه مخصوصه و شدید آلتنه
آلوب دیزکینی قاصماقدن بشقه ده موفقیت حربیه یی تأمین ایدمك یول
یوقدر . بویه بر مجبوریتیه دوشدوکی تقدیرده ده بر ملتك یابه جفی اك
بو یوك فدا کارلق حریت شخصییه یی یابوسبوتون قربان ایتك و یا خود

لزومی قدر تضیق ایتکدر . بویله بر معاملہ اجتماعیه نك حاصل ایدہ جکی نتایج مضره دخی فدا کارلق حسابندہ داخل اولق لازمکلیں . مثلاً تربیہ فکریہ ، صناعات ، تجارت ، صنایع نفیسہ ، اجتماعات کبی ممکن اولدوغی قدر حریت استلزام ایدن و الحق سربستی عمومی سایہ بندہ نفس آلوب یاشایہ بیان مؤسسات و معاملات مدنیہ مرکزیت اداره دن متأثر اولور و ضرر کورور . مستبدانہ اداره اولونان بر مملکتندہ بر یوقله و یا خود بر تذکرہ معاملہ سنک تجارتی ، سربستی معاملات و مبادلانی نہ درجہ لره قدر سکتیہ اوغراتدینی و توقیدانہ هدف اولانلر ایچون بویله بر صیقیتی نك قاجہ مال اولدوغی اربانجہ آز چوق معلوم در . بوصیقیتی دن قورتولق ایچون افراد ملتندہ حصولی طبیعی اولان میل آزادی یوزندن کرک مأمور لرجہ کرک اصحاب مصالح ایچون نہ قدر ونه کبی سؤ استعمالانہ میدان آچیلدینی ده تدقیق اولونمش بر کیفیت در . ایشته اولانجہ تفصیلاتیلہ ایضاح ایتک ایستہ مدیکم بوتون بواحوال و اونلرک نتایج ضروریہ سی ، میل تعدی نك اخلاق اجتماعیه بی نہ درک لره دوشوردیکی کوستریور و نتیجہ کارده بوتون افراد جماعت ایچون یویوک مقیاسده اجرایی لبد اولان معاملہ تقییدیه نك مادتا معناً نہ درجہ لره قدر انسانلره ایراث خسار ایتدیکنی میدانہ قویویور .

فقط ظن اولونماسین که حریت پرور فیلسوف بو طرز اداره نك قطعاً و علی الاطلاق مضرتی دعوا ایدیور و همه حال لزوم سزافنه قانعدر ! ... خیر ! ... سینسر هر شینک اضافی اولدوغنی هر کسدن اپی بیلیر ؛ و صور اداره و اشکال حکومت بحثندہ (هر جماعتک مستحق اولدوغنی حکومتہ نائل) اولاکلدیکنی و حتی اولماسی لازم کلدیکنی ده هر کسدن اپی آکلامش واسباب طبعیه و اجتماعیه و اخلاقیہ سنی ده تعیین ایتمشدر .

حالا انك ابي اداره احوال و ظروف واجباته انك موافق اولانيدر؛
 اكر يونون ملتك حيات اجتماعيه سى تهلكه ده بولونورسه البته بعض
 افرادى بالفعل قربان ايتكم ياخود منافع شخصيه نك بر قسمنى پامال اهمال
 ايتلك طبيعى در ونسبتاده مشروعدر . سڤنسر ك بوبانده كى بياناتى صريحدر :
 (اداره عسكريه Régime militaire) تحكم اينديكى مديجه
 حكومت اويله بر شكله كيرر كه افراد وطنى يابر مستبدك ارادت ذاتيه سـنه
 تابع قيلار ، ياخود نفوذ خاكميتى انسه آلمش اولان بر حزب قليلك
 (Oligarchie) قوه قاهره سـنه مطاوعته مجبور ايندر . بويله بر اقليت
 حاكمه نكده دائما بر مستبد بيشدير مكه استعدادى واردر .)
 مابعدى وار

دوقنور رضا نوفيرو